

NACIONALINĖ SVEIKATOS TARYBA

POSĖDŽIO „DĖL VAIKŲ IMUNOPROFILAKTIKOS LIETUVOJE SITUACIJOS IR IŠŠŪKIŲ“

SPRENDIMAS

2025 m. vasario 26 d. Nr. N-2

Vilnius

Nacionalinė sveikatos taryba (toliau – Taryba) posėdžio, vykusio 2025 m. vasario 26 d., metu aptarė vaikų imunoprofilaktikos aktualijas, skiepavimo situaciją ir probleminius aspektus.

Posėdžio metu pažymėta, jog vakcinacija yra pasaulio sėkmės istorija, kasmet išgelbėjanti milijonus gyvybių. Įvairaus amžiaus žmonės gali gyventi ilgesnį ir sveikesnį gyvenimą, nes skiepavimo pagalba galima išvengti daugiau kaip dvidešimties gyvybei pavojingų ligų. Analizuojant skiepais valdomų užkrečiamųjų ligų sergamumą Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės šalyse (toliau – ES/EEE), stebima segamumo kokliušu, tymais, epideminiu parotitu, pneumokokine infekcija rodiklių didėjimo tendencija. Nors ES/EEE vakcinacijos aprėptys yra gana didelės (ypač vaikų skiepavimo programose numatytomis vakcinomis), kai kuriose šalyse ar populiacijos grupėse skiepavimo aprėptys nėra pakankamos, pastebima skiepavimo apimčių mažėjimo tendencija. Tymų, kokliušo ir kitų užkrečiamųjų ligų valdomų skiepais atvejų ES/EEE gali ir toliau daugėti dėl daugelyje šalių nepakankamų vakcinacijos apimčių. Pasaulio sveikatos organizacija nepasitikėjimą skiepais laiko viena iš dešimties didžiausių grėsmių visuomenės sveikatai. Lietuva neišsiskiria iš kitų šalių. Lietuvoje nuo 2010 metų stebima skiepavimo apimčių mažėjimo tendencija. 2024 m. skiepavimo apimtys sumažėjo būtent tose amžiaus grupėse, kur skiepama nuo kokliušo, tymų. Išaugo skiepavimo nuo žmogaus papilomos viruso apimtys. Pasaulis labai mobilus ir migracija tarp šalių yra intensyvi, todėl išlieka didelė tikimybė, kad tymų atvejai gali būti įvežti iš teritorijų, kuriose registruojami tymų atvejų pakilimai. Mažėjančios skiepavimo apimtys kelia nerimą, nes kasmet lieka daug nepaskiepytų vaikų, todėl yra reali grėsmė kilti užkrečiamųjų ligų protrūkiams, sunkiems ligų atvejams, komplikacijoms ir mirties atvejams.

Taryba posėdžio metu, išklausiusi pranešimus bei įvertinusi diskusijas, dalyvaujant Seimo Sveikatos reikalų komiteto, Pasaulio sveikatos organizacijos biuro

Lietuvoje atstovams, Sveikatos apsaugos ministerijos, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro, Higienos instituto, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto, Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų, Lietuvos pediatrių draugijos, Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacijos atstovams, atkreipia dėmesį, kad:

- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-955 yra patvirtintas Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorius, 2024 m. vasario 12 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-192 patvirtinta Nacionalinė imunoprofilaktikos 2024 – 2028 m. programa (toliau – Programa);
- vienas iš pagrindinių Programos tikslų yra didinti į Programą įtrauktomis vakcinomis skiepavimo aprėptis, numatytos priemonės skiepavimo aprėptį didinimui;
- nuo 2010 metų Lietuvoje stebima vaikų skiepavimo apimčių mažėjimo tendencija;
- tarp atskirų Lietuvos regionų stebimi vaikų vakcinacijos apimčių netolygumai.

Atsižvelgiant į skiepavimo apimčių Lietuvoje mažėjimą ir siekiant didinti skiepavimo aprėptis, Taryba n u s p r e n d ž i a siūlyti:

1. Sveikatos apsaugos ministerijai:

- 1.1. toliau stiprinti konstruktyvų tarpinstitucinį, tarpsektorinį bendradarbiavimą, remiantis naujaisiais mokslo įrodymais, planuoti efektyviausias tikslines priemones, skirtas skiepavimo aprėptį didinimui, todėl peržiūrėti ir atnaujinti Nacionalinė imunoprofilaktikos 2024 – 2028 m. programą, patvirtintą 2024 m. vasario 12 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-192;
- 1.2. atnaujinti Nacionalinės imunoprofilaktikos 2024–2028 metų programos įgyvendinimo priemonių 2024–2028 metų planą, patvirtintą 2024 m. vasario 12 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-192, įtraukiant naujus vykdytojus/partnerius (pvz., nevyriausybinės organizacijas, asociacijas ir kt.) bei nustatant plano vykdytojams konkrečias funkcijas ir atsakomybes;
- 1.3. parengti vieningos komunikacijos skiepavimo klausimais strategiją bei jos įgyvendinimo planą, siekiant, kad Lietuvoje būtų vieningas informacinis fonas, šviečiant visuomenę imunoprofilaktikos tema;
- 1.4. stiprinti socialinę elgseną koreguojančių priemonių planavimą ir įgyvendinimą su partneriais;
- 1.5. kasmet nustatant veiklos prioritetus Visuomenės sveikatos biurams, nustatyti privalomas vykdyti veiklas, skirtas imunoprofilaktikos klausimams;

1.6. svarstyti galimybę pradėti diskusijas su ekspertais bei visuomene dėl „Viso gyvenimo skiepavimo“ strategijos rengimo Lietuvoje;

1.7. parengti skiepavimo apimčių vertinimo bei vykdytų priemonių veiksmingumo stebėsenos sistemą pagal tarptautines rekomendacijas.

2. Sveikatos apsaugos ministerijai, Valstybinei ligonių kasai:

2.1. kuo skubiau įtraukti šeimos gydytojo (jam prilyginant ir vaikų gydytoją) individualaus skiepavimo plano sudarymą į pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų, už kurias mokamas skatinamasis priedas, sąrašą;

2.2. kuo skubiau sukurti ir įdiegti asmens sveikatos priežiūros įstaigų skatinimo modelį (arba esamą koreguojant ir išplečiant) už pakankamą aprėptį, skiepijant į Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių įrašytomis vakcinomis.

3. Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui:

3.1. pasitelkiant visuomenėje žinomus žmones, inovatyvius būdus ir priemones, pasinaudojant Pasaulio sveikatos organizacijos parengta metodine medžiaga, toliau vykdyti aktyvią tikslios, aiškios, patikimos informacijos sklaidą, didinant visuomenės sveikatos raštingumą, informuotumą apie imunoprofilaktiką, įskaitant klaidinančios informacijos ir dezinformacijos paneigimą, bendravimą su organizacijomis, dalyvaujančiomis antivakcininiame judėjime;

3.2. informacijos sklaidai aktyviau išnaudoti socialinius tinklus bei šiuolaikines komunikavimo priemones;

3.3. tęsti aktyvų tarpinstitucinį bendradarbiavimą imunoprofilaktikos srityje.

4. Sveikatos apsaugos ministerijai, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui, Higienos instituto Kompetencijų centrui:

4.1. atsižvelgiant į tai, jog vienas iš pagrindinių skiepimą lemiančių veiksnių yra sveikatos priežiūros specialistų rekomendacijos, didinti sveikatos priežiūros specialistų kompetencijas imunoprofilaktikos srityje ir svarstyti galimybę parengti privalomą, vakcinacijos aktualijoms skirtą, profesinės kvalifikacijos tobulinimo programą;

4.2. sudaryti patogias galimybes sveikatos priežiūros specialistams greitai ir lengvai gauti/pasiekti paruoštą aiškia ir teisingą informaciją (pvz., viena tam skirta internetinė svetainė arba DUK skiltis, galimybė gauti ekspertų atsakymus, naujienlaiškius ir pan.), kuri jiems padėtų kompetentingai ir aiškiai atsakyti į pacientams dažniausiai kylančius klausimus dėl vakcinacijos.

5. Savivaldybių visuomenės sveikatos biurams:

- 5.1. organizuojant įvairias Biuro sveikatinimo veiklas, skirtas besilaukiančioms vaiko šeimoms, auginančioms mažamečius vaikus, atrasti galimybes į jas įtraukti imunoprofilaktikos temas ir patikimos informacijos apie skiepus pateikimą;
- 5.2. stiprinti ir aktyvinti visuomenės sveikatos specialistų prevencinį darbą su vaikais, vaikų šeimos nariais ir pedagogais ugdymo įstaigose;
- 5.3. dalyvaujant Savivaldybių sveikatos centruose, aktyviai bendradarbiauti su Sveikatos centro asmens sveikatos priežiūros įstaigomis, kartu siekiant gerinti vaikų vakcinacijos apimtį.

6. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai:

- 6.1. praplėsti įgyvendinamas Priešmokyklinio ugdymo, Gyvenimo įgūdžių, Biologijos bendrąsias programas, vakcinacijai skirtais klausimais, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnius.

7. Visuomeniniam transliuotojui – Lietuvos radijui ir televizijai:

- 7.1. pateikiant informaciją apie skiepais (vakcinomis) valdomų užkrečiamųjų ligų susirgimų atvejus, kartu pateikti informaciją, kad jų galima išvengti pasiskiepijus, nurodant, kur galima kreiptis dėl skiepavimo;
- 7.2. planuojant informacines kampanijas, rengiant laidas (pvz. „Tūkstantmečio vaikai“ ir pan.) įtraukti klausimus apie vakcinaciją, siekiant didinti visuomenės sveikatos raštingumą.

Pirmininkas

Algirdas Utkus